

Faculteit Diergeneeskunde timmert geruisloos aan de weg

Je hoort ze niet, je ziet ze niet, zijn ze er nog wel? De faculteit Diergeneeskunde lijkt niet te willen opvallen in de veterinaire wereld. Is dat een bewuste keuze?

De faculteit Diergeneeskunde in Utrecht is de enige plaats in Nederland waar je kunt worden opgeleid tot dierenarts. Er studeren zo'n 1.500 studenten. Ruim de helft van de tweehonderd dierenartsen die jaarlijks afstuderen gaat zich richten op de gezelschapsdieren (honden en katten). De andere groep studeert af op landbouwhuisdieren of op paarden. Er werken circa duizend medewerkers in het onderwijs en onderzoek. De faculteit Diergeneeskunde valt weinig op bij de primaire producent en toeleverende bedrijven. Toch hoort diezelfde faculteit Diergeneeskunde bij de top vijf van de wereld. Haar rol is vooral een wetenschappelijk onderwijskundige en jaarlijks krijgt de faculteit een overaanbod van studenten. Meer dan kunnen

worden geplaatst. Toch vindt de faculteit dat ze meer naar buiten mag treden.

Dieren hebben emoties

Hoogleraar Frauke Ohl is coördinator van al het onderzoek op het terrein van 'Emotie en cognitie'. Ohl zegt met grote stelligheid: "Dieren hebben emoties en daar doen ze cognitief (vanuit hun kennis) iets mee." Dit betekent dat dieren een waarde koppelen aan een bepaalde emotie, zoals bij straf of beloning. Ohl is hoogleraar Dierenwelzijn en Proefdierkunde in Utrecht en voorzitter van het departement Dier in Wetenschap & Maatschappij. Onder haar leiding is kort geleden een gedragskliniek voor honden en katten geopend in Utrecht, in samenwerking met de Kliniek voor Gezelschapsdieren, voor de behandeling van agressieve honden, angstige katten of veren plukken-de papegaaien. Een dergelijke gedragskliniek ziet Ohl er

zeker niet komen voor varkens, koeien of kippen. "We kunnen wel de veehouder en de dierenarts zo opleiden dat ze ervoor zorgen dat deze dieren hun natuurlijke gedrag beter kunnen uitvoeren", vervolgt ze.

"De vijf vrijheden van Brambell wordt in het welzijnsonderzoek nog steeds als basis gebruikt, zegt Ohl. Wat betreft de vrijheid van angst en stress zijn diverse onderzoekers de laatste tijd tot andere inzichten gekomen. Zo ook Ohl. "We weten nu dat een dier eigenlijk wel stress mag hebben (negatieve stimulus geheten in vaktermen), maar er moet vervolgens voor het dier wel een mogelijkheid zijn om er goed op te kunnen reageren." Een voorbeeld ter verduidelijking: een paard moeten kunnen vluchten bij stress.

Het dierenwelzijnsonderzoek kent ook een aantal ethische vragen. En de maatschappij doet daarbij ook nog een duit in het zakje. "Het is de kunst om vanuit het dier te denken", aldus Ohl. "En dat is heel erg moeilijk. In de perceptie van de maatschappij is het houden van varkens en pluimvee een discussiepunt, terwijl het houden van een hele dikke werkhond driehoog-achter in een flat geen enkel probleem is. Niet juist, niet eerlijk, maar het gebeurt wel. De faculteit wil zich in de toekomst nadrukkelijker uitlaten en beschikbaar stellen voor maatschappelijke discussies over dierenwelzijn", maakt Ohl duidelijk. We willen mensen meer en meer gaan uitdagen niet alleen uit emotie te reageren op thema's in de dierhouderij, maar ook vanuit de wetenschappelijke inzichten. Neem nu de 'megastallen', zoals het grote publiek ze noemt. Het is niet zeker dat het welzijn van de dieren in dergelijke stallen slechter is dan in kleine stallen, misschien zelfs veel beter. Maar 'de maatschappij' ziet dat anders.

Voorop in MRSA

Hoogleraar Jaap Wagenaar, hoofd klinische infectiologie, is blij dat zijn afdeling contact heeft met 'het veld'. "Dat was vroeger anders, maar gelukkig hebben we nu veel contacten met dierenartsen en veehouders." Zijn afdeling met 35 personen doet vooral antibiotica-resistentie- en wormenonderzoek, waaronder onderzoek naar MRSA en ook studies over andere zoönosen. De laatste jaren is er heel veel energie gestoken in het onderzoeken van de MRSA-problematiek in de kalver- en varkenssector. Samen met diverse partners in de kalversector wordt nu gestudeerd op het reduceren van het antibioticumgebruik. Volgens Wagenaar zal het onderzoeksteam de

veehouder niets gaan dicteren, maar adviezen gaan geven hoe om te gaan met ziektes en toch het antibioticumgebruik sterk terug te brengen. De faculteit loopt op het terrein van MRSA-onderzoek voorop, volgens Wagenaar. "De Denen vragen ons om raad." Inmiddels kijkt de groep van Wagenaar ook naar alternatieven voor antibiotica; middelen die een heel smal spectrum hebben en slechts één soort bacterie aanpakken.

Paard staat model voor de mens

René van Weeren is hoogleraar paard. Hij en zijn team doen onderzoek op het gebied van weefselherstel bij paarden. "We kijken vooral naar gewrichtskraakbeenen en pezen", zegt Van Weeren. Hij werkt samen met de humane specialisten binnen het Medisch Centrum van de Universiteit Utrecht. "De paardensector heeft

DIERENARTSEN
AanBod

Nieuwe kijk op paratbc

Mirjam Nielen is dierenarts en veterinaire epidemioloog. Zij doet veldwerk om te zien of een diergeneesmiddel werkt. Dat kan dan een preventief middel zijn zoals een vaccin of een middel dat je inzet bij ziekte. De afdeling landbouwhuisdieren houdt zich ook bezig met ziekten waar dieren niet altijd ziek van worden maar mensen wel. "Denk daarbij bijvoorbeeld aan de salmonellabacterie in de kip en Q-koorts bij geiten", zegt Nielen. Heel interessant is ook het genetisch onderzoek dat wordt gedaan bij rund en geit naar de ziekte paratbc. "Onderzoek hiernaar kan uiteindelijk leiden tot selectie van stieren met minder gevoelige nakomelingen", legt Nielen uit. In een ander paratbc-onderzoek wordt gekeken of verspreiding via de lucht ook van belang is

CHINESE PAARDENHOUDERIJ KRIJGT ZAK GELD VAN OVERHEID

helaas erg weinig geld over voor het laten verrichten van onderzoek. Met een basisfinanciering van 1 euro per paard per jaar kunnen we al heel veel doen."

Het paard staat model voor humaan onderzoek naar osteoartrose. De faculteit Diergeneeskunde levert expertise op het terrein van kennis van gewrichtsvloeistoffen. "Wij hebben markers ontwikkeld waardoor we eerder kunnen herkennen dat er iets aan de hand is met het gewricht dan we op een röntgenfoto zien. Als we iets op die foto zien, is de schade vaak al te erg." Uiteindelijk zoekt Van Weeren naar nieuwe mogelijkheden om osteoartrose beter te behandelen. Van Weeren werkt samen met andere universiteiten, zoals die van Zweden en Zwitserland. Samen met een door het KWPN geleid team is hij begin 2010 in China geweest. Hij zag daar hele grote paardenbedrijven en een enorme zak met geld vanuit de overheid voor het paardenonderzoek. Daarom is er een afspraak gemaakt om knowhow te leveren aan de Chinese paardensector. Volgend jaar zal een Nederlandse senior-dierenarts zich vanuit de faculteit Utrecht in China gaan vestigen.

voor de besmetting met deze bacterie. Momenteel worden acht paratbc-positieve rundveebedrijven maandelijks gevolgd. Met hulp van speciale 'stofdoekjes' wordt in de stal gemeten of de bacterie zich vanuit het positieve paratbc-rund via de lucht verplaatst. "Daar lijkt het wel op", zegt Nielen. Binnenkort wordt voor dit onderzoek een experiment in Canada gedaan. Met de diergeneeskundige faculteit daar wordt wel vaker samengewerkt, maakt Nielen duidelijk. Hopelijk wordt door dit experiment duidelijk of besmetting van runderen met paratbc via de lucht ook mogelijk is naast verspreiding via de orale weg. Dit kan vervolgens betekenen dat nieuwe adviezen nodig zijn op bedrijven met deze aandoening. "Vrij worden van paratbc is geen thema in Nederland, beheersing is het trefwoord", zo besluit Nielen.

DE FACULTEIT DIERGENEESKUNDE IN UTRECHT

Hier worden onze dierenartsen opgeleid.

Foto: Frank de Vries

